

sági törvényeket, s az állam azokból kodifikált, s miután ez idő szerint egyháziak nevezhető törvények és elvek szerint ítélnék protestanosok felett polgári bíróságok a m. részekben: addig is, míg az állam jónak látja valamikor a házasságot a maga kezébe venni, helyén lenne a nyolcz egyházkerületet megkérdezni, meglehet, hogy az erdélyrészi három is hozzá szólana 600 ezereid magával. Egy-két ember nem lehet jogositva csak ugy könnyedén határozni ily kérdésben, mert itt nagy elvről van szó. Ez sine mēde mē lenne, a mihez a magyarok általában nincsenek szokva, a protestantizmussal pedig épen homlokegyenest ellenkezik.

Az elmebetegek sorsa oly elodázhatatlan kérdéssé lett, hogy az állam gondoskodásának sürgetésére nem találhatunk elég hathatós szavakat.

DERZSI JÓZSEF.

LEVELEZÉS.

Szkiezó, január 5. 1880.

T. Szerkesztőség!

Barsvármegyének észali részében, Szkiezó nevű községben, a fenyesek közt, Szerémi Odescalchi Ártur herczeg kastélyában tegnap egy lélekemelő unitárius vallási szertartás ment végbe. A „K. Magvető“ t. olvasóit érdekelni fogja e rendkívüli eset; hiszen Barsvármegyében talán még soha sem tartott unitárius vallási szertartás.

A nemes főur egy kis lányát kereszteltem meg, a kis herczegnő Ayda (Euda) fő nevet kapott; mert a herczeg nemcsak tudós erdész, hanem régész is, még pedig magyar nemzeti sympathiával kutatja a régi magyar férfi és nő neveket s gyermekeit mind ősi magyar nevekre keresztelteti, sőt barátjainak s ismerőseinek is mind ilyen neveket ajánl. Egy munkán is dolgozik, melyben a régi magyar neveket kimutatja s minden magyarnak ajánlja.

Hogy e keresztelési ünnepély jelentőségét annál helyesebben fogjuk, bemutatom először a herczegi családot.

Herczeg Odescalchi Ártur néhány év előtt lett unitáriussá, azelőtt róm. kath. vallásu volt s ősei régen a római pápai trónuson ültek. Ártur herczeg erős magyar tetőtől talpig, szívvvel és lélekkel, még külsőleg is mutatja ezt, mert soha mást, mint magyar ruhát, nem visel. Embereiben s cselédjeiben is ezt a szellemet táplálja. Ő maga átlétai termetű, szép, szőke férfi, magyar ruhájában igazi dalia és lovag a szó nemesebb értelmében.

A herczegnő gróf Zichy Juliánna, egy bájos delnő, férjének méltó társa, kihez — ugy látszik — ragaszkodik is szívének bensőségével. A herczegi pár igazán összeillik, mint a kiket a szent gondviselés szánt egymásnak. A családot 4 gyermek egészíti ki, két kis herczeg és két herczegnő.

Háztartásuk egyszerű, de még is bizonyos nagy uriasság, izlésteljes antiktság látszik mindenben.

A keresztelés január 4-én történt, 1 órakor délben. Szép számú vendégsereg gyűlt össze a vidékről, kik közül azonban én csak egy gróf Stahrenberget említek meg, egy lovagias főurat, egyik egyenes utódát ama híres Stahrenbergnek, ki Bécs alól a nagy Szolimán török szultán hadait Szobjeszky lengyel királylyal kezét fogva, elkergette. Ez a szeretetreméltó, 66 éven felüli öreg úr most is példányképe a nemes lovagoknak; társaságban igazi vezér gentleman.

A keresztelésre a herczeg kívánsága szerint a nagy számú cselédségen kívül, a kis falu népéből is sokan voltak jelen. A nagy úri kastély lovag termében valóságos népünnepély volt. Én, mint keresztelő pap, álltam a nagy terem közepén, jobbról a főrendek, akarom mondani az úri osztály s balról a nép. Az egész közönségben áhitat és megható keresztény buzgóság.

Keresztelés után jobbról gratuláltak az úri vendégek szíves köszönettel, balról a nép jött elérzékenyedve kezét csokolni. Egy öreg híve a herczegnek könyözve mondta nekem, hogy szeretett urokat most már megint jó keresztény embernek tartják, pedig sokan híresztelték eddig, hogy pogánnyá lett.

Azután jött a fejedelmi ebéd, szívből fakadó, szellemes pohárköszöntésekkel; a felköszöntők közül lehetetlen ki nem emelnem az ihletett házi gazdát, Orbán Balázs t. barátomat, ki a herczegnek képviselő társa s rajtam kívül egyedüli erdélyi vendég volt, egyszersmind keresztapa, s az aggastyán derék kath. lelkészt, kik a szó nemesebb értelmében ünnepélyes hangulatot adtak a társaság multságának.

Az ebédnek estve lett vége kítőnő cigányzene mellett, melynek működése még most következett igazán a búbajos herczegasszony vezetése alatti táncmultságban. Az öreg gróf Stahrenberg, mint egy 20 éves ifju rendezte bámulatos ügyességgel a tánc folyamatát, melynek csilloga a herczegnő, a szép háziasszony volt.

Én mindig lelki örömmel fogok visszaemlékezni erre a szép ünnepélyre nem csak azért, mert a magyar felföldön eddig e volt az első unitárius vallási szertartás, hanem azért is, mert olyan országosan tisztelt s történelmi nevet viselő jelesek, mint herczeg Odescalchi Arthur s egy gróf Stahrenberg lettek ez alkalommal barátaim s egy oly családot volt szerencsém otthon megismerni, melynek bájos lelke, központja Odescalchi herczegnő.

Isten áldja meg e főrangú, nemes családot testi és lelki áldásai-val úgy, mint azt igaz szívből kívánom!

B. Á.

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

Report of an official visit to Transylvania on occasion of the tercentennial commemoration of **Francis Dávid**. Addressed to the council of the British and Foreign Unitarian Association by their appointed representative, Alexander Gordon, M. A.

Ez a czime a 42 lapra terjedő füzetnek, mely Gordon Sándor, belfasti unitárius lelkésznek a Brit és külf. unitár. társulat előtt a Dá-